

Program prekogranične saradnje
Albanija–Crna Gora

Ipa 2007–2013

Primjeri uspješnih projekata

Program finansira
Evropska unija

ALBANIA - MONTENEGRO
IPA Cross Border Cooperation Programme

Program prekogranične saradnje

Albanija-Crna Gora

Ipa 2007-2013

Primjeri uspješnih projekata

Program finansira
Evropska unija

Sadržaj

Uvod	6
MJERA 1 Ekonomski razvoj sa naglaskom na turizmu	
Prvi poziv: Valorizacija etno-gastronomskog naslijeđa na Skadarskom jezeru	9
Drugi poziv: MARUBI: model saradnje za turističku promociju između Skadra i Ulcinja	13
Treći poziv: Prekogranične rute za jačanje turističkog sistema i ekonomski razvoj Skadarskog jezera	17
MJERA 2 Zaštita i promocija životne sredine	
Prvi poziv: Podrška prekograničnom rezervatu biosfere Skadarskog jezera	21
Drugi poziv: SSEDAM	25
Treći poziv: Selektivno sakupljanje otpada u školama i zajednicama	29
MJERA 3 Poboljšanje društvene kohezije kroz projekte ljudi-ljudima	
Prvi poziv: Dva jezika-jedna knjiga	33
Drugi poziv: Civilno društvo i lokalna samouprava u poboljšanju socijalne kohezije u Albaniji i Crnoj Gori	37
Treći poziv: Jačanje dobrobiti djece predškolskog uzrasta kroz promovisanje socio-emocionalnih vrijednosti	41

Uvaženi čitaocē,

Program prekogranične saradnje Albanija – Crna Gora je uspostavljen 2008. u okviru II komponente Ipe, s ciljem promocije saradnje između ljudi, zajednica i institucija u pograničnim oblastima u svrhu dobrosusjedskih odnosa, održivog razvoja, stabilnosti i prosperiteta u obostranom interesu obje zemlje. Od momenta kad smo ga uspostavili do danas, ovaj program je kroz sredstva u iznosu od skoro 10 miliona eura uspio dodatno unaprijediti već odlične odnose Crne Gore i Albanije. Skadarsko jezero, koje spaja dvije države, nam je bilo i motivacija i razlog mnogobrojnih predloga projekata i ostvarenih konkretnih koraka. Sarađivali smo u kulturi, u saobraćaju, u zaštiti životne sredine, u privredi i u mnogim drugim oblastima gdje smo vidjeli da zajedničko iskustvo može samo poboljšati naše odnose.

Operativne strukture zadužene za koordinaciju programa na nivou država su Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija Crne Gore i Ministarstvo evropskih integracija Republike Albanije. Tijelo zaduženo za sprovođenje programa, komunikaciju s onima koji predlažu projekte i pružanje podrške korisnicima je Zajednički tehnički sekretarijat u kojem, u duhu prekogranične saradnje, rade službenici iz obje države. ZTS se nalazi u Skadru, Albaniji, dok je područna jedinica smještena u Podgorici, u Crnoj Gori.

U okviru ovog programa su dosad uspješno sprovedena tri otvorena poziva. U okviru Prvog poziva od ukupno 26 aplikacija ugovoreno je 6 projekata. U okviru Drugog poziva od ukupno 42 aplikacije ugovoreno je 11 projekata, dok je kroz Treći poziv pristiglo ukupno 70 aplikacija a ugovoreno 7 projekata. Navedeni podaci jasno govore o zainteresovanosti institucija i organizacija u pograničnom području za zajedničko sprovođenje projekata u cilju unapređenja socio-ekonomskog razvoja obje države.

Dakle, ukupno je ugovoreno i sprovedeno 24 projekta iz otvorenih poziva vrijednosti od 5,9 miliona eura. Pored projekata iz otvorenih poziva, iz finansijskih alokacija za 2012. i 2013, ugovoren je Strateški projekt vrijednosti 3,6 miliona eura, koji je namijenjen poboljšanju infrastrukture na graničnim prelazima između Albanije i Crne Gore.

Program je realizovan kroz tri mjere:

- Ekonomski razvoj s naglaskom na turizmu, u okviru koje je sprovedeno ukupno 10 projekata;
- Zaštita životne sredine, u okviru koje je sprovedeno ukupno 6 projekata;
- Socijalna kohezija kroz projekte ljudi ljudima u okviru koje je sprovedeno ukupno 8 projekata.

Korisnici projekata su opštine, državne institucije, nevladine organizacije i obrazovne institucije. Važno je istaći da je opština Ulcinj kroz projekat "Marubi" promovisala

kulturnu baštinu i unaprijedila turističku ponudu karakterističnu za kulturno naslijeđe projektnog područja. Glavni Grad Podgorica je unaprijedio promociju lokalnih proizvoda, njihovo plasiranje na regionalno tržište, a realizovana je i katalogizacija i promocija ponuđača usluga iz oblasti turizma. Opština Plav i Gradska opština Tuži su intenzivno radile na promociji i podizanju svijesti o zaštiti životne sredine, uključujući pritom veliki broj zainteresovanih strana, naročito najmlađe, kroz niz radionica i konkretnih aktivnosti sa djecom školskog uzrasta.

Crnogorska akademija nauka i umjetnosti dala je doprinos akademskoj zajednici, koja će kroz konkretne akcije doprinijeti razumijevanju fluktuacije vodnog režima, što će u konačnom dovesti do zaštite brojnih lokaliteta i kulturnih dobara u basenu Skadarskog jezera. Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije, kupovinom i postavljanjem opreme za širokopojasni internet u teško dostupnom području Prokletija, učinilo je usluge interneta dostupnim brojim turističkim poslenicima. Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća je osnažila zajednicu preduzetnica iz projektnog područja, pružajući podršku u vidu edukacije i mentorstva, na principima socijalnog preduzetništva.

Kada su u pitanju organizacije civilnog društva, značajno je napomenuti da su Unija poslodavaca, Centar za održive turističke inicijative, Regionalna turistička organizacija Bjelasica i Komovi, kroz projektne aktivnosti dale značajan doprinos razvoju turizma, poboljšanju kapaciteta lokalnih samouprava u ovoj tematskoj oblasti i sveukupnoj promociji turističkih potencijala prekograničnog područja i Crne Gore u cjelini. Green Home, FORS Montenegro i TERRA, svojim radom na podizanju svijesti o značaju zaštite životne sredine, edukacijom i konkretnim akcijama kao što su kupovina opreme za sortiranje otpada i izrada studija za održive turističke inicijative, dale su značajan doprinos ostvarivanju programskog cilja koji obuhvata ovu tematsku oblast.

Prostory, Asocijacija za demokratski prosperitet ZID, Centar za razvoj nevladinih organizacija i Monitoring Group Ulcinj su kroz projekte stavile kapacitete u službu izgradnje boljih, inkluzivnijih zajednica, promociju kulturnih vrijednosti koje povezuju dvije zemlje i poboljšanje komunikacije između različitih strana uključenih u proces evropskih integracija.

Ne treba zanemariti i projekt Osnovne škola „Boško Strugar“ iz Ulcinja koji je kao rezultat ostavio gradu Ulcinju vrijedne skulpture savremenih umjetnika, koje će i ubuduće krasiti javne površine ovog grada.

Konačno, treba reći da su u okviru ovog Programa, kroz projekte promovisanja kulture, istaknute sličnosti i prevaziđene razlike i postavljene platforme za dugoročnu saradnju u oblasti kulturne razmjene, prevodilaštva i etnografije. Intenzivirana je ekonomska razmjena, što je doprinijelo stvaranju partnerstava i opštem poboljšanju ekonomske situacije. Kroz konkretne akcije zaštite životne sredine, dat je doprinos zaštiti raznovrsnih ekosistema mora, jezera, rijeka i planina, koje čine jedinstveno područje sa aspekta ekologije, biodiverziteta i habitata.

Dosadašnjim korisnicima čestitam na uspješnom i posvećenom radu a budućim korisnicima projekata prekogranične saradnje puno uspjeha i još mnogo dobrih i uspješnih projekata koji će doprinijeti unapređenju kvaliteta života građana u pograničnom području.

AMBASADOR
Aleksandar Andrija Pejović

Valorizacija etno-gastronomskog naslijeđa na Skadarskom jezeru

Rezime projekta

Projekt *Valorizacija etno-gastronomskog naslijeđa na Skadarskom jezeru* ugovoren je i sproveden u okviru Prvog poziva za projekte.

Projekt su realizovali sledeći partneri:

Centro de Estudios Rurales y de Agricultura Internacional Centre of Rural Studies and International Agriculture (CERAI) u Albaniji i **Centra za održive turističke inicijative (CSTI)** u Crnoj Gori.

Ukupno trajanje projekta: 18 mjeseci

Ukupna vrijednost projekta:	220,961.13 €
Vrijednost aktivnosti u Albaniji:	134,522.25 €
Vrijednost aktivnosti u Crnoj Gori:	86,438,88 €

Opšti ciljevi projekta **Valorizacija etno-gastronomskog naslijeđa na Skadarskom jezeru** su podsticanje održivog socio-ekonomskog razvoja u prekograničnom području između Albanije i Crne Gore kroz promociju novog integralnog turističkog modela zasnovanog na kvalitetnim lokalnim proizvodima i uslugama, kao i na prirodnom, istorijskom i kulturnom naslijeđu.

Glavne aktivnosti sprovedene tokom projekta

- Prikupljanje etno-gastronomskog nasljeđa regiona;
- Razvoj koncepta i elaboracija modela upravljanja tematskom rutom;
- Razvoj programa za izgradnju kapaciteta;
- Organizacija studijske posjete između učesnika iz Albanije i Crne Gore;
- Organizacija velikog promotivnog sajma u regionu Skadra;
- Izrada i distribucija promotivnog materijala za rutu (logo, brend, kuvar, vodič, mapa, panoi);
- Izrada i postavljanje vidljive infrastrukture – panoa sa logom;
- Osmišljavanje, razvoj i održavanje veb sajta za tematsku rutu;
- Organizacija zvaničnog predstavljanja rute.

Ostvareni rezultati u okviru projekta: „Valorizacija etno-gastronomskog nasljeđa na Skadarskom jezeru“ su mapirana lokalna etno-gastronomska tradicija koja je uključena u novu turističku ponudu regiona Skadarskog jezera. Postignuta je standardizacija etno-gastronomskih dobara i usluga. Takođe, razvijena je i promovisana etno-gastronomska ruta regiona Skadarskog jezera.

MARUBI: model saradnje za turističku promociju između Skadra i Ulcinja

Rezime projekta

Ovaj projekt je ugovoren i realizovan u okviru Drugog poziva za projekte. Cilj prekograničnog projekta **MARUBI: model saradnje za turističku promociju između Skadra i Ulcinja** je promocija prekogranične saradnje, sa težnjom da se poveća vrijednost zajedničkih kulturnih dobara, naročito naslijeđa Marubijevih fotografija. Jačanjem turističkih potencijala teži se promociji ekonomskog razvoja sa obje strane granice.

Projekt su realizovali sledeći partneri:

Opština Skadar i Opština Ulcinj

Ukupno trajanje projekta je 25 mjeseci.

Ukupna vrijednost projekta: 423,504.00 €

Vrijednost aktivnosti u Crnoj Gori: 194,075.00 €

Vrijednost aktivnosti u Albaniji: 229,429.00 €

Glavne aktivnosti sprovedene tokom projekta

- Digitalizacija Marubijevih fotografija i opremanje fototeke u Skadru;
- Rekonstrukcija dijela Etnološkog muzeja u Ulcinju;
- Organizacija takmičenja za lokalne fotografe i dodjela nagrada;
- Organizovanje i obilježavanje „Marubi rute“ za turiste, sa tematskim znamenitostima;
- Izrada 30 odabranih Marubijevih fotografija velikog formata izložbenog kvaliteta i podizanje svijesti o turističkom potencijalu projektnog područja kroz organizovanje privremennih izložbi širom Evrope (Brisel, Budimpešta, Beograd, Pariz, Varašava, Ženeva)
- Organizovanje Marubi festivala u Skadru u toku turističke sezone 2013. i 2014.;
- Organizovanje festivala u Ulcinju za zaključivanje turističke sezone 2013. godine.

Ostvareni rezultati projekta:

- 1. Identifikovano i sakupljeno Marubi nasljeđe.** Veliki broj Marubijevih fotografija, pored fototeke u Skadru, nalazi se u privatnom vlasništvu starih ulcinjskih i skadarskih porodica. Odzivom na javni oglas, mnoge od njih su donijele ove fotografije, što je omogućilo da se digitalizuju, i na taj način sačuvaju i učine dostupnim većem dijelu zainteresovane javnosti.
- 2. Razvijena Marubi ruta i organizacija stalne i privremenih izložbi fotografija.**

Zaposleni u opštinama Skadar i Ulcinj, u saradnji sa lokalnim turističkim organizacijama, pripremili su i organizovali posebnu „Marubi rutu“ za turiste koji posjećuju projektno područje. Ruta obuhvata kulturne znamenitosti Ulcinja i Skadra, ali i značajne pejzaže i prirodne ljepote ovjekovječene na Marubijevim fotografijama. U toku glavne turističke sezone, značajne tačke na ovoj ruti predstavljaju i tematski festivali u Skadru i Ulcinju.

Promociji ovih dobara najviše su doprinijele organizovane stalne (u Ulcinju, u Etnografskom muzeju i Skadru u fototeci Marubi) i privremene izložbe fotografija. Privremene izložbe su organizovane širom Evrope: Briselu, Beogradu, Budimpešti, Parizu, Varšavi, Ženevi... i nakon formalnog završetka projekta u maju 2014, nastavljeno je sa gostovanjima u regionu (EU Info-centar u Podgorici, Sarajevo, i td.).

Prekogranične rute za jačanje turističkog sistema i ekonomski razvoj Skadarskog jezera

Rezime projekta

Ovaj projekt je ugovoren i realizovan u okviru Trećeg poziva za projekte. Ovim projektom je obezbijeđena kontinuirana kulturno-turistička ponuda prekograničnog područja, kroz stvaranje pozitivne ekonomske klime za uključivanje šireg područja u turistički fluks, kao i jačanje kapaciteta ciljnih grupa obje regije, Albanije i Crne Gore. Kroz realizaciju ovog projekta ostvaren je značajan ekonomski rast, što doprinosi većoj konkurentnosti ovog područja a što će proizvesti opšti napredak standarda i kvaliteta života ljudi sa obje strane granice.

Projekt su realizovali sljedeći partneri:

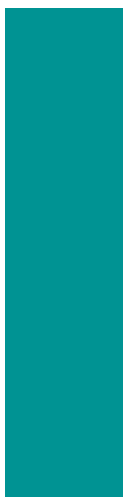
Unija poslodavaca Crne Gore i Biznis Albania.

Ukupno trajanje projekta je 24 mjeseca.

Ciljevi projekta su:

Ciljevi projekta su razvoj partnerstva i obezbjeđivanje dugoročne održivosti projekta; razvoj marketing i menadžment plana koji predviđaju razne tematske događaje, uključujući i turističke rute koje će obogatiti turističku i kulturnu ponudu Skadra i Podgorice sa fokusom na Skadarsko jezero; Organizovane su ture i edukativni programi za ciljne grupe projekta u obje zemlje kao i promocija kreiranih inovativnih modela/ruta turističke ponude Skadarskog jezera.

Ukupna vrijednost projekta: 445,042.34 €	Glavne aktivnosti sprovedene tokom projekta - Kreiranje marketing i menadžment plana upravljanja Skadarskim jezerom; - Edukativne radionice; - Kreiranje novih, inovativnih modela turističkih ruta na Skadarskom jezeru; - Promocija Skadarskog jezera kao nove turističke destinacije; - Komunikacija i prikupljanje informacija i podataka od strane korisnika projekta sa ciljem kreiranja što praktičnijih obuka za njih; tokom prve godine projekta realizovano je 7 treninga u Crnoj Gori kao i 4 treninga u Albaniji, Info dan o turizmu u Crnoj Gori i u Albaniji, kao i prekogranična posjeta crnogorske strane albanskim korisnicima uključenim u implementaciju projekta; - Veliki broj promotivnih aktivnosti, izrada promotivnih materijala, kreiranje jake veze između ciljnih grupa i krajnih korisnika ali i veze sa državnim i lokalnim donosiocima odluka, nevladinim organizacijama, medijima i ostalim relevantnim stranama iz ovog područja; - U drugoj godini projekta, u Crnoj Gori je dodijeljeno 10 grantova za mala i srednja preduzeća u pograničnom području, u ukupnom iznosu od 20,134.18€. Dodata vrijednost ovog procesa je ta što je nekoliko kompanija u cilju prijavljivanja za grantove prešlo iz neformalne u formalnu ekonomiju i sada uspješno posluju. Takođe, u Podgorici je održan sajam prekogranične saradnje (24 učesnika iz Albanije i Crne Gore) u junu 2015. godine, a u oktobru je isti sajam održan u Tirani; - Kreirana publikacija sa novim rutama na Skadarskom jezeru i predstavljena uz pomoć Turističke organizacije Podgorica na EXPO 2015 u Milanu; - Kreiran video materijal za promociju novih ruta na Skadarskom jezeru u formi 10 kratkih video materijala (sa svaku rutu) i jedan video o Skadarskom jezeru koji će biti promovisani na lokalnim TV stanicama.
Vrijednost aktivnosti u Crnoj Gori: 231,154.24 €	
Vrijednost aktivnosti u Albaniji: 214,888.10 €	

Podrška prekograničnom rezervatu biosfere Skadarskog jezera

Rezime projekta

Projekt *Podrška predloženom prekograničnom rezervatu biosfere Skadarskog jezera kroz participativni pristup* je ugovoren u okviru Prvog poziva za projekte i usmjeren je ka povećanju kapaciteta nacionalnih/regionalnih NVO koje se bave zaštitom životne sredine u oblasti rezervata biosfere, programa Čovjek i biosfera kao i umrežavanja između njih.

Projekt su realizovali sledeći partneri:

Institute of Nature Conservation in Albania-INCA i **Green Home** iz Crne Gore

Ukupno trajanje projekta je 12 mjeseci.

Ukupna vrijednost projekta:	209,402.60 €
Vrijednost aktivnosti u Crnoj Gori:	97,181.00 €
Vrijednost aktivnosti u Albaniji:	112,221.60 €

Opšti ciljevi projekta *Podrška predloženom prekograničnom rezervatu biosfere na Skadarskom jezeru kroz participativni pristup* su davanje doprinosa zaštiti biodiverziteta kroz promociju primjene prekogranične zaštite. Takođe, cilj je i podrška postojećim naporima dviju vlada da stvore uspješniji pristup i efikasniju politiku, kroz bolju informisanost i profesionalno osposobljavanje organizacija civilnog društva i državnih institucija, kako bi se ispunile institucionalne praznine u prekograničnom području na osnovu zahtjeva koji postavljaju standardi Evropske unije.

Glavne aktivnosti sprovedene tokom projekta

- Formiranje Radne grupe na osnovu jasnih kriterijuma selekcije;
- Organizacija kick-off seminara sa ciljem uspostavljanja Radne grupe i usaglašavanja oko njenih opštih i specifičnih ciljeva, aktivnosti, očekivanih rezultata, strukture i funkcionisanja;
- Razvoj studije za proglašenje rezervata biosfere;
- Priprema dvojezičnog Priručnika za trening;
- Priprema i organizacija dva treninga (od kojih je jedan imao za cilj razmjenu iskustava a drugi je imao karakter tehničke radionice), jedne razmjene, jedne tehničke radionice (svaki od ovih događaja u trajanju od tri dana) sa učešćem od oko 25 učesnika;
- Kreiranje monitoring sistema za procjenu uticaja prekograničnih aktivnosti.

Ostvareni rezultati projekta

1. Uključivanje nevladinih organizacija koje se bave zaštitom životne sredine u debatu o rezervatu biosfere;
2. Klarifikacija uspostavljenih struktura, postojećih podataka i procedura za prikupljanje novih;
3. Elaboracija integrisanog izvještaja o proglašenju Rezervata biosfere Skadarskog jezera;
4. Obezbeđivanje dostupnih materijala na nacionalnim jezicima (albanskom i crnogorskom);
5. Povećani kapaciteti nevladinih organizacija, organa koji se bave očuvanjem prirode, tehnike zastupanja kao i u oblasti Standarda Evropske unije iz oblasti biodiverziteta;
6. Omogućavanje opšteg pristupa globalnim resursima (znanje, vještine i partnerstva) koji su u vezi sa programom Čovjek/Biosfera.

Selektivno sakupljanje otpada u školama i zajednicama

Rezime projekta

Ovaj projekt je ugovoren i realizovan u okviru Drugog poziva za projekte. Cilj prekograničnog projekta „Selektivno sakupljanje otpada u školama i zajednicama“ je doprinos očuvanju životne sredine i promovisanje selektivnog odlaganja otpada i reciklaže u prekograničnom području između Crne Gore i Albanije.

Projekt su realizovali sledeći partneri:
FORS Montenegro i EDEN Centar iz Albanije

Ukupno trajanje projekta je 14 mjeseci.

Ukupna vrijednost projekta: 149,830.00 €

Opredijeljeni iznos budžeta za Crnu Goru: 70,345.00 €

Opredijeljeni iznos budžeta za Albaniju: 79,548.00 €

Ciljevi projekta

1. Stimulisan razvoj aktivnosti selektivnog sakupljanja otpada u ruralnim i urbanim sredinama prekogranične oblasti;
2. Dat doprinos povezivanju ljudi, zajednica i razmjeni znanja i ideja u graničnoj zoni kroz aktivnosti zaštite životne sredine;
3. Unaprijeđeno znanje 800 učenika i 1000 građana iz 3 opštine, 3 zajednice o selektivnom sakupljanju otpada kroz edukativne, medijske i aktivnosti podizanja nivoa svijesti u periodu od 14 mjeseci.

Glavne aktivnosti sprovedene tokom projekta

- Formiranje školskih Eko patrola;
- Treninzi za Eko patrole i nastavno osoblje;
- Predavanja o selektivnom sakupljanju otpada, reciklaži i kompostiranju;
- Međunarodni kviz o zaštiti životne sredine;
- Medijska i kampanja podizanja nivoa svijesti o reciklaži i zaštiti životne sredine; Izrada veb-sajta;
- Međunarodno likovno takmičenje između škola učesnica;
- Pomoć u sprovođenju lokalnih akcionih planova za upravljanje čvrstim otpadom u Albaniji;
- Nabavka kanti za smeće, kontejnera i kompjuterske opreme;
- Organizovanje akcija čišćenja otpada;
- Nabavka opreme za Eko patrole;
- Izložba likovnih radova;
- Promocija Dana planete Zemlje;
- Izložba digitalne fotografije na zajedničkom veb-sajtu;
- Ekološka izložba.

Ostvareni rezultati projekta:

1. Više od 1000 učenika i 50 nastavnika/ca uključeno u edukativne aktivnosti o selektivnom odlaganju otpada i u rad Eko patrola;
2. Podignut nivo znanja 1000 učenika i 1000 građana iz 3 opštine u Crnoj Gori i 3 komune u Albaniji o selektivnom odlaganju otpada;
3. Izrađen zajednički veb-sajt koji promovise zaštitu životne sredine i reciklažu www.pronature.me;
4. Oformljeno 15 Eko patrola u osam ciljnih osnovnih škola;
5. Pružena pomoć pri sprovođenju lokalnih akcionih planova za upravljanje čvrstim otpadom u tri komune u Albaniji;
6. Rizici od zagađenja životne sredine smanjeni čišćenjem i pošumljavanjem školskih dvorišta i nabavkom 137 kontejnera za komunalna preduzeća u Albaniji i Crnoj Gori;
7. Rizici od zagađenja životne sredine smanjeni nabavkom 68 kanti za selektivno odlaganje otpada za osam škola u Albaniji i Crnoj Gori;
8. Ojačani kapaciteti Eko patrola u Albaniji i Crnoj Gori kroz nabavku kompjuterske i video opreme.

SSEDAM

Rezime projekta

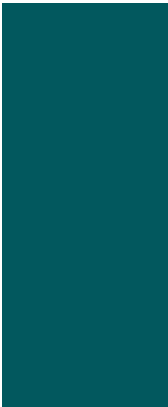
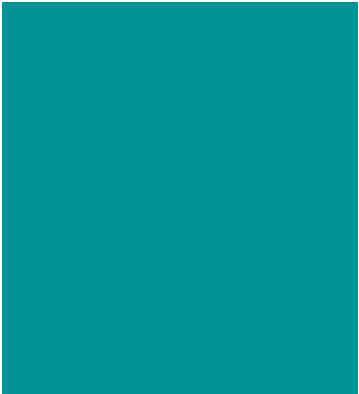
Ovaj projekt je ugovoren i realizovan u okviru Trećeg poziva za projekte. Svrha projekta je da se ostvari doprinos zaštiti, promociji i upravljanju održivim razvojem prekograničnog područja kroz osnaživanje kapaciteta lokanih institucija i organizacija i povećanje nivoa razumijevanja važnosti očuvanja i zaštite životne sredine putem sprovođenja lokalnih inicijativa.

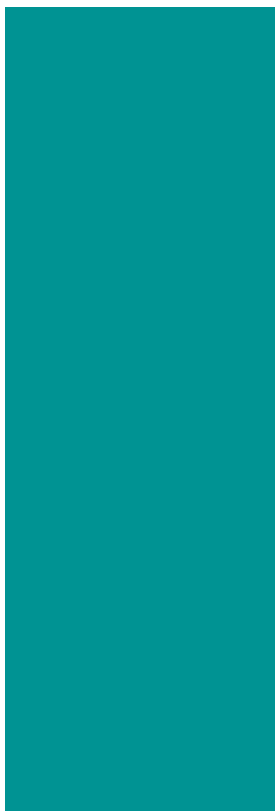
Projekt su realizovali **opština Plav i Razvojni centar Kukes.**

Ukupno trajanje projekta je 20 mjeseci.

Ukupna vrijednost projekta: 273,272.06€	Glavne aktivnosti sprovedene tokom projekta - Priprema i održavanje baze podataka relevantnih organizacija i institucija; - Procjena potreba relevantnih institucija i organizacija za poboljšanje mehanizama za zaštitu životne sredine na teritoriji opštine Plav; - Uspostavljanje eko-kluba za zaštitu životne sredine, sa ciljem pružanja podrške lokalnim inicijativama i započinjanja akcija čišćenja, sadjenja i organizovanja obrazovnih radionica. Eko-klubovi su organizovani u srednjoj školi „Bećo Bašić“ i u vatrogasnoj stanici;
Vrijednost aktivnosti u Crnoj Gori: 125,473.55€	- Zajednička radionica u Kukesu, gdje su predstavljeni rezultati procjene potreba i usvojeni zaključci o zajedničkoj akciji Plava i Kukesa i naporima za zaštitu životne sredine; - Organizovanje dvodnevni radionica, čiji je cilj predavljanje rizika koji svakodnevno predstavljaju prijetnju životnoj sredini u prekograničnom području i pronalaženje rješenja za njih;
Vrijednost aktivnosti u Albaniji: 147,798.51€	- Organizovanje Dana životne sredine u dvije prilike sa ciljem podizanja svijesti javnosti o važnosti aktivnog učešća u zaštiti životne sredine; - Zelena linija- sadjenje 1,500 sadnica na teritoriji opštine Plav. Zelena linija se prostire od sela Prnjavor do mosta na rijeci Lim, sa ciljem zaštite od erozije i ukrašavanja devastiranih površina.

Dva jezika-jedna knjiga

Rezime projekta

Ovaj projekt je ugovoren i realizovan u okviru Prvog poziva za projekte. Cilj prekograničnog projekta *Dva jezika – jedna knjiga* je uspostavljanje kvalitetne dugoročne saradnje iz oblasti kulture u regionu.

Projekt su realizovali sledeći partneri:

NGO Prostory iz Crne Gore i **Univerzitet “Luigj Gurakuqi”** iz Albanije.

Ukupno trajanje projekta je 12 meseci.

Ukupna vrijednost projekta:	91.266,84 €
Vrijednost aktivnosti u Crnoj Gori:	46.931, 83 €
Vrijednost aktivnosti u Albaniji:	44.335, 01 €

Opšti ciljevi projekta “Dva jezika – jedna knjiga” su uvođenje nove i dugoročne komunikacije između dvije kulture, poboljšanje kulturne, socijalne i ekonomske situacije u pograničnom području i postavljanje uslova za kvalitetan razvoj multietničkih zajednica.

Glavne aktivnosti sprovedene tokom projekta

- Postavljanje veb sajta www.dvajezika-jednaknjiga.me za dvojezičnu komunikaciju, prezentaciju i razvoj projektnih ciljeva (na crnogorskom i albanskom jeziku);
- Razvoj baze podataka, čija je svrha stvaranje jasne slike i procjene ukupnog potencijala za razvoj kulturne saradnje;
- Promotivna kampanja koja je pobudila interesovanje javnosti za sadržaj i ciljeve projekta;
- Organizacija dvije javne rasprave u Skadru i Podgorici na temu književnosti i prevodilaštva u Albaniji i Crnoj Gori;
- Gostovanje i predstavljanje najpoznatijeg savremenog albanskog pisca Ismaila Kadarea u Podgorici i Skadru;
- Priprema i štampanje dvije dvojezične publikacije (zajedničko predstavljanje izdanja u Skadru i Podgorici);
- Predstavljanje albanskih i crnogorskih autora i promocija publikacija u Podgorici i Skadru;
- Promocija i distribucija publikacija u drugim gradovima prekograničnog područja.

Ostvareni rezultati projekta "Dva jezika – jedna knjiga" su uspostavljena komunikacija među ljudima i institucijama koje se bave književnim radom i obrazovanjem u Albaniji i Crnoj Gori, nova sredstva za redovnu kulturnu saradnju i razmjenu u prekograničnom području; pobuđeno interesovanje mladih ljudi iz prekograničnog područja za saradnju, kao i poboljšanje kvaliteta života u multinacionalnim zajednicama.

Civilno društvo i lokalna samouprava u poboljšanju socijalne kohezije u Albaniji i Crnoj Gori

Rezime projekta

Ovaj projekt je ugovoren i realizovan u okviru Drugog poziva za projekte. Cilj prekograničnog projekta *Civilno društvo i lokalna samouprava u jačanju socijalne kohezije u Albaniji i Crnoj Gori* je viši stupanj integracije, razvoja i saradnje civilnog društva u programskom području.

Projekt su realizovali sledeći partneri:

Centar za razvoj nevladinih organizacija u Crnoj Gori i **Centar za promjene i rješavanje konflikata Partners-Albanija**

Ukupno trajanje projekta je 14 mjeseci.

Ukupna vrijednost projekta: 268,962.53 €

Vrijednost aktivnosti u Crnoj Gori: 64,544.54 €

Vrijednost aktivnosti u Albaniji: 56,512.00 €

Opšti cilj projekta je viši stepen integracije, razvoja i saradnje u programskom području. Specifični cilj projekta je povećan nivo razmjene ideja i znanja između nevladinih organizacija, opštinskih grupa i lokalnih samouprava u programskom području.

Glavne aktivnosti sprovedene tokom projekta

- Organizovanje treninga na temu „Javno zastupanje“ za predstavnike NVO i opštinskih grupa u opštini Berane, Crna Gora;
- Organizovanje treninga na temu „Mobilizacija zajednice“ za predstavnike NVO i opštinskih grupa u opštini Kopliku, Albanija;
- Organizovanje treninga na temu „Socijalna inkluzija“ za predstavnike NVO i opštinskih grupa u opštini Bušati, Albanija;
- Organizovanje treninga na temu „Građanska participacija u procesu donošenja odluka“ za predstavnike NVO i opštinskih grupa u opštini Danilovgrad, Crna Gora;
- Organizovanje radionice za predstavnike nevladinih organizacija i lokalnih samouprava u opštini Plav, Crna Gora;
- Organizovanje radionice za predstavnike opštinskih grupa i lokalnih samouprava u opštini Skadar, Albanija;
- Organizovanje regionalne konferencije „Saradnja između civilnog društva i lokalnih samouprava-modeli dobre prakse“;
- Štampanje i distribucija publikacije „Učešće građana i saradnja između civilnog sektora i lokalnih samouprava u Crnoj Gori i Albaniji“;
- Organizovanje studijske posjete za predstavnike civilnog društva iz Crne Gore u Albaniju;
- Organizovanje studijske posjete Crnoj Gori za predstavnike civilnog društva iz Albanije.

Ostvareni rezultati projekta:

- 1. Ojačani kapaciteti nevladinih organizacija i opštinskih grupa u programskom području.** Ovaj rezultat je ostvaren organizovanjem četiri treninga na teme „Javnog zastupanja“, „Mobilizacija zajednica“, „Socijalna inkluzija“ i „Građanska participacija na lokalnom nivou“.
- 2. Razvijeni dobri modeli saradnje između nevladinih organizacija, opštinskih grupa i lokalnih samouprava.** Dobri modeli saradnje su razvijeni na radionicama u Plavu i Skadru. Kao model dobre saradnje između nevladinih organizacija i lokalnih samouprava na radionici u Plavu je pripremljen model Kancelarije za saradnju sa NVO u opštinama Berane i Plav. Na radionici u Skadru je kao model dobre saradnje između opštinskih grupa i lokalnih samouprava razvijen model participativnog budžeta. Takođe, ovaj rezultat je ostvaren i kroz izradu publikacije „Učešće građana i saradnja između civilnog sektora i lokalnih samouprava u Crnoj Gori i Albaniji“.
- 3. Povećana razmjena ideja i znanja između predstavnika civilnog društva u programskom području.** Ovaj rezultat je ostvaren kroz organizovanje konferencije „Saradnja između civilnog društva i lokalnih samouprava-modeli dobre prakse“.

Jačanje dobrobiti djece predškolskog uzrasta kroz promovisanje socio-emocionalnih vrijednosti

Rezime projekta

Ovaj projekt je ugovoren i realizovan u okviru Trećeg poziva za projekte, s ciljem pospešivanja pravilnih socio-emocionalnih vrijednosti kod djece predškolskog uzrasta.

Projekt su realizovali sledeći partneri:

Monitoring Group Ulcinj, MogUL u CrnojGori i **Centar za razvoj mentalnog zdravlja, ADCMH** iz Albanije.

Ciljevi projekta su:

Cilj ovog projekta je upoznavanje vaspitačica iz Ulcinja, Bara i Malesije (Skadarske) sa savremenom metodologijom razvoja mentalnog zdravlja, kroz promovisanje zdravih socio-emocionalnih vrijednosti kod djece predškolskog uzrasta (3-6 godina). Osnovni proces ove metodologije je razvoj zdravih vrijednosti putem čitanja. Ovo je razlog zbog kojeg je krajnji cilj ovog Projekta izdavanje Knjige priča za djecu predškolskog uzrasta, gdje svaka priča tretira jednu osjetljivu temu za razvoj djece i pruža zdravu poruku, rješenje i model. Ovoj knjizi se pridružuje Priručnik za upotrebu Knjige priča od strane vaspitačica i roditelja.

Ukupno trajanje projekta je 18 mjeseci.

Ukupna vrijednost projekta: 250.855,08 €	Glavne aktivnosti sprovedene tokom projekta Organizovanje dvije fokus grupe sa vaspitačicama iz javnih ustanova u Ulcinju i Bajzi – opština Skadar; Priređivanje Knjige sa 20 priča tako što su prvo renomirani pisci napisali te priče, a zatim ih je adaptirala radna grupa sačinjena od pisaca i eksperata iz dječije i razvojne psihologije; Priređivanje Priručnika o upotrebi Knjige od strane radne grupe sačinjene od eksperata iz oblasti dječije psihologije;
Vrijednost aktivnosti u Crnoj Gori: 109,349.72 €	Izdavanje Knjige priča i Priručnika. U Albaniji je štampano 5000 primjeraka Knjige i 500 Priručnika, a u Crnoj Gori 3000 primjeraka Knjige priča i 200 primjeraka Priručnika, koji su podijeljeni vrtićima – javnim ustanovama an području Malesije (Skadar) i vrtićima u Baru i Ulcinju; Treninzi za vaspitačice iz vrtića – javnih ustanova o upotrebi Knjige Priča i Priručnika. Održano je pet trodnevnih treninga u Albaniji i pet u Crnoj Gori. Ukupno je 100 vaspitačica bilo obuhvaćeno ovom obukom; Zajednički seminar o promovisanju Knjige priča i Priručnika i modela dobre prekogranične saradnje. Seminaru su prisustvovali predstavnici ministarstava prosvjete iz obje zemlje, predstavnici lokalnih uprava Ulcinja i Skadra, i svi relevantni partneri u Projektu.
Vrijednost aktivnosti u Albaniji: 141,505.36 €	Rezultati ovog projekta su: Ojačani kapaciteti i prekogranična saradnja između lokalnih relevantnih aktera i institucija (Ministarstva prosvjete); Ojačani kapaciteti vaspitačica iz vrtića, javnih ustanova u cilju njegovanja socio-emocionalnih vrijednosti.

23. decembra 2015., u hotelu Ramada u Podgorici, u organizaciji Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija, održana je završna programska konferencija za Program prekogranične saradnje Albanija - Crna Gora koji se finansira iz Ipe 2007-2013.

Skup je otvorio državni sekretar za evropske integracije i nacionalni koordinator za Ipu ambasador Aleksandar Andrija Pejović, generalna sekretarka Ministarstva evropskih integracija Republike Albanije Daniela Çekani i šef Sektora za saradnju u Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori Andre Lis, a učestvovali su članovi operativnih struktura, korisnici i potencijalni korisnici projekata iz Crne Gore i Albanije.

U okviru pet panela predstavljeni su rezultati programa, kao i projekata u oblastima ekonomskog razvoja, zaštite i promocije životne sredine i društvene kohezije, kao i perspektiva prekogranične saradnje u okviru Ipa II 2014-2020.

Ova brošura je izrađena uz podršku Evropske unije. Njen sadržaj je isključiva odgovornost Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija i ne predstavlja nužno službeni stav Evropske unije.

